

Најчесто поставувани прашања за Forresidents.ba

Може ли да патувам во соседните земји (Србија, Црна Гора, Албанија, Северна Македонија, Хрватска) со карта за престој во БиХ без пасош?

Не. Дозволата за привремен или постојан престој во БиХ не е патна исправа и не заменува пасош. За да ја преминете државната граница, генерално ви е потребна важечка патна исправа што е признаена од земјата на дестинација. Дозволата за престој во БиХ го докажува вашиот регулиран статус во БиХ, но сама по себе не дава универзално право на влез без виза во Србија, Црна Гора, Хрватска, Албанија или Северна Македонија. Дали ви е потребна виза за одредена земја зависи првенствено од вашето државјанство и правилата на таа земја. Државниот завод за безбедност и заштита на природата, исто така, ја третира важечката патна исправа како основен документ за влез на странци во БиХ.[SPS.GOV.BA](https://www.sps.gov.ba))

Колку најдолго можам да останам надвор од Босна и Херцеговина ако имам привремен или постојан престој?

Ако имате **привремен престој** Законот за странци предвидува можност за откажување на престојот ако сте континуирано отсутни од БиХ. **подолго од 180 дена за време на одобрениот привремен престој**, и претходно не сте се јавиле во Канцеларијата за социјално осигурување и не сте поднеле докази за оправдување на вашето отсуство. Престојот може да биде проблематичен и ако околностите јасно укажуваат дека немате намера да се вратите во БиХ.[Службен весник](#))

Ако имате **постојан престој**, може да се поништи ако се утврди дека **не сте живееле во БиХ една година**, или дури и по кратко отсуство ако околностите јасно покажуваат дека немате намера да се вратите и постојано да живеете во БиХ. За поранешните носители на Сина карта важи посебен период од две години.[Службен весник](#))

Како да отворам компанија во Босна и Херцеговина како странец и која документација ми е потребна?

Странец може да биде основач и сопственик на компанија во БиХ. Постапката зависи од тоа дали ја регистрирате компанијата во **Федерација на Босна и Херцеговина, Република Српска или округ Брчко**, бидејќи секој систем има своја постапка за регистрација. Како по правило, ќе ви бидат потребни документи за идентификација на основачите, меморандум за основање, доказ за капитал каде што е применливо, регистрација во надлежниот регистар/суд, даночна регистрација и деловна сметка.

Важно е да се разликуваат три работи: **сопственост на компанија, право на работа и право на престој**. Самото отворање компанија не ви дава автоматски право да живеете или да работите во неа. Постојат дополнителни барања за специфичниот имиграциски пат за странските основачи, вклучувајќи ги пропишаните барања поврзани со вработените, платите и даночната усогласеност. Ова е детално опфатено во нашата **G09 — Основање и водење компанија во Босна и Херцеговина како странец**.

Кои адвокати можам да ги ангажирам да ме застапуваат и кои зборуваат англиски/руски/кинески/турски?

За англискиот јазик, постои релативно голем избор на адвокатски фирми кои работат со меѓународни клиенти. На пример, листата на јавни правни служби на Амбасадата на САД во БиХ наведува неколку домашни адвокатски фирми и јазиците на кои тие ги обезбедуваат услугите; некои фирми експлицитно ги наведуваат англискиот, германскиот и други јазици. Меѓународните фирми како што се Wolf Theiss и CMS, исто така, имаат присуство или тимови за клиенти од БиХ и меѓународни клиенти. [Амбасадата на САД во Босна и Херцеговина](#))

Кои документи треба да ги донесам од мојата матична земја за да аплицирам за престој во БиХ?

Точната документација зависи од основите за престој - работа, семејно обединување, образование, недвижен имот, основање компанија или други основи. Затоа, не постои еден универзален список.

За првиот привремен престој, документите што често треба да се добијат од матичната земја може да вклучуваат: **потврда за немање криминално досие/криминален статус** и граѓански документи како што се **изводи од матичната книга на родените или венчаните** кога е релевантно за специфичната основа. За одредени работни, образовни или деловни основи, може да се бараат и дипломи, сертификати или корпоративни документи. SPS објавува различни контролни листи според точната основа на живеалиште. [SPS.GOV.BA](#))

Може да бидат потребни странски документи **Апостил или друга форма на легализација и заверен превод**, но ова не е универзално правило за секоја земја и за секој документ - меѓународен договор може да ја елиминира потребата од апостил. Затоа, најдобро е да се проверат барањата за одредена земја и документ пред да се добијат.

Како повторно да се регистрирам како жител ако ја сменам адресата на живеење?

Странец со одобрение **привремен престој** мора да пријави промена на адресата на живеење во рок од **48 часа**. Барањето се поднесува до надлежната организациска единица на Службата за работи на странци или до полицијата. СЈО експлицитно го наведува истото правило во своите тековни информации за странци. [SPS.GOV.BA](#))

Ако имате **постојан престој**, мора да ја пријавите промената на живеалиштето во рок од **одинесум дена**. ([SPS.GOV.BA](#))

Потребната документација зависи од вашиот сместувачки капацитет и соодветната канцеларија, затоа треба да ја проверите моменталната локална постапка пред да заминете.

Како да купите автомобил/мотоцикл/камион во БиХ како жител и да го регистрирате на ваше име?

Странец може да поседува возило и постои можност за регистрација на возилото во БиХ, но постапката зависи од вашиот статус на престој и конкретното возило. Законот, исто така, експлицитно предвидува привремена регистрација на возила во сопственост на странци кои привремено престојуваат во БиХ. Доказ за сопственост, технички преглед, осигурување и други документи пропишани со правилата за регистрација се релевантни за регистрација.[IDDEEA](#))

Особено е важно ако донесете во БиХ твојот **сопствено возило со странски регистарски таблички**. За одредени странци на кои им е одобрен привремен престој подолг од шест месеци или постојан престој, возилото во странска сопственост што се користи во БиХ мора да биде регистрирано во БиХ; измените на законот предвидуваат најдолг **три месеци** од соодветниот запис или стекнување на статус за употреба на странски таблички во горенаведените случаи.

Дали можам да возам автомобил во БиХ со мојата странска возачка дозвола како жител или морам да ја заменам?

Јас **ф** **привремено престојувате во БиХ**, можете да возите врз основа на важечка странска возачка дозвола за време на вашиот привремен престој, согласно условите утврдени во Законот. Дозволата мора да биде соодветна меѓународна дозвола или национална дозвола што ги исполнува барањата на Виенската конвенција за патен сообраќај.[IDDEEA](#))

Специјално правило од **шест месеци** - Законот експлицитно предвидува дека за странец на кого му е доделено **постојан престој**: важечка странска возачка дозвола може да се користи шест месеци од влегувањето во БиХ или од стекнувањето постојан престој, доколку тоа е поповолно, по што е релевантна замена за возачка дозвола од БиХ.[IDDEEA](#))

Замената и издавањето на возачки дозволи го вршат кантоналните министерства за внатрешни работи во ФБиХ, министерствата за внатрешни работи на Република Српска или надлежниот орган на округот Брчко, според местото на живеење.[IDDEEA](#))

Може ли да купам брод на мое име како странец/жител и да го користам за лични цели?

Да, можно е да се купи и регистрира пловило, но во БиХ ова не е единствена државна постапка и надлежноста зависи од областа на регистрација/навигација.

Во Федерацијата на Босна и Херцеговина, капетаните водат регистри на чамци и други пловила и имаат посебна постапка за регистрација. Регистрацијата, меѓу другото, бара: **доказ за сопственост, доказ за пловидбена способност на пловилото, соодветни технички/калибрациски документи, осигурување на моторен чамец и пропишани такси** Федералното министерство, исто така, има посебни процедури и такси за странски државјани и странски бродови.[Министерство за транспорт и врски](#))

За РС и Брчко, треба да се проверат нивните прописи и надлежниот орган. Тамуисто така треба да се одвоисопственост/регистрација на бродод правото на лицето да го управува, за што може да биде потребен соодветен сертификат или дозвола.

Кои патеки и планини препорачувате за планинарење во Босна и Херцеговина?

- **Требевиќ и околината на Сараево**— достапно за пократки и средно тешки тури, особено практично за жителите на Сараево.
- **Скакавац / Озрен кај Сараево**— шумски патеки и водопад, погодни за лесни и средно тешки екскурзии; Туристичкиот одбор на Канзас го промовира специјално за планинарење. ([Посетете го Сараево](#))
- **Бјелашница**— голем избор на лесни и попредизвикувачки планински патеки во близина на Сараево. ([Посетете го Сараево](#))
- **Чвршница / Хајдучка врата**— една од најатрактивните високопланински дестинации, но значително потешка. ([Посетете БиХ](#))
- **Зеленгора / Националниот парк Сутјеска**— одлична комбинација од планинарење, езера и дива природа; за поискусните планинари тука се и Маглиќ и областа Перучица. ([Посетете БиХ](#))
- **Трескавица**— исклучително убаво, но многу рути бараат добра подготовка; туристичките извори предупредуваат и за лоши ознаки на некои делови. ([Посетете БиХ](#))

Кои плажи/места за пикник/езера ги препорачувате во Босна и Херцеговина?

- **Борачко Езеро**— природно планинско езеро во близина на Коњиц, популарно за пливање, релаксација и рекреација. ([Посетете БиХ](#))
- **Езеро Блидиње и природен парк Блидиње**— одлично за еднодневно или викенд патување, особено во комбинација со Чвршница и околните планини. ([Посетете БиХ](#))
- **Езеро Прокоско**— планинско езеро на Враница и многу привлечна летна дестинација. ([Посетете БиХ](#))
- **Јабланичко Езеро**— погодна база за летни одмори и водни активности, помеѓу Коњиц и Јабланица. Областа Јабланица ги поврзува езерата со Прењ, Чвршница и Виа Динарика. ([Посетете БиХ](#))
- **Изворот на Босна**— едно од најпрактичните места за семеен пикник за жителите на Сараево. ([Посетете го Сараево](#))
- **Неум**— за оние кои бараат крајбрежје и плажи во БиХ.

Кои мобилни оператори ги препорачувате и дали можам да бидам постпејд корисник како резидент?

Трите главни мобилни оператори во БиХ се **БХ Телеком, м:тел и ХТ Еронет**, што е потврдено од Агенцијата за регулирање на комуникациите. (docs.rak.ba)